

ВОЈНИ АРХИВ У СУСРЕТ ЈУБИЛЕЈУ

Институција од националног значаја, која чува сведочанства светле војне традиције српског народа, обележавајући важне јубилеје посвећене Великом рату, припрема се да 5. фебруара наредне године достојно обележи 140. годишњицу постојања. У времену обележавања стогодишњих јубилеја Војни архив ниже активности као на траци и броји признања која доказују да је примећен њихов труд на афирмацији националних вредности, значајних јер се могу посведочити документима и фотографијама.

Документарни филм „Србија и Браничево у Великом рату 1914–1918”, који је, у сарадњи са Домом културе и Историјским архивом из Пожаревца, реализовао Војни архив, гостовао је на 11. међународном фестивалу војнопатриотског филма „Сергеј Бондарчук – Волоколамски рубез” у подмосковском граду Волоколамску, где је награђен у категорији документарног филма.

Остварење, настало „на крилима” изложбе и монографије на исту тему, средином маја награђено је специјалном дипломом и на Међународном фестивалу документарног филма и ТВ програма „Победили смо заједно”, у Севастопољу.

– Веома смо задовољни због велике пажње коју је филм изазвао. Претходила му је изложба, отворена у јулу прошле године у Дому Војске Србије, која је обухватила архивска документа и фотографије, под називом „Србија у Великом рату 1914–1918” – каже директор Војног архива пуковник Милорад



Секуловић и подсећа да је изложба настала као плод добре сарадње са Медија центром „Одбрана”, Историјским архивом Пожаревца и Програмским архивом РТС-а. Осврћући се на активности којима та важна војна установа обележава стогодишњицу Великог рата, пуковник скреће пажњу на велики значај коју изложбена поставка има у времену покретања нових расправа о Великом рату чији је циљ редефинисање чињеница „које ми сматрамо историјским истинама”.

Након премијере, изложба је „птовала” Србијом, стигла је у Врање, Ниш, Пожаревац, Крушевац, Краљево, Нови Сад, Сомбор, али и у Бањалуку, а планирано је да је виде и грађани Новог Пазара, Рашке и Ваљева. Стигао је и позив од Државног архива Републике Словеније за гостовање у Марибору и Љубљани, а за поставку је заинтересован и хрватски архив.

Као део својеврсног „триптиха” посвећеног Првом светском рату, промовисана је и монографија „Србија и Браничево у Великом рату 1914–1918”,

проистекла из изложбене поставке, такође у сарадњи са Историјским архивом Пожаревца.

Према речима пуковника Секуловића, она на специфичан начин прати и „расветљава” изложбу и представља „јединствено издање” јер, осим занимљивог текста, доноси и веома значајна архивска документа и фотографије.

– Изложба, монографија и филм представљају нераскидиву целину, мултимедијални покушај да се, на документаристички начин, осветли и објасни једно време, веома битно за српску историографију – каже пуковник Секуловић.

Осим са Архивом града Пожаревца, Војни архив током својеврсне кампање обележавања важних датума и догађаја из Великог рата, веома успешно сарађује и са Радио-телевизијом Србије, па је настао телевизијски серијал посвећен издаваштву и штампарству у Првом светском рату.

– Приказали смо документа која у великој мери доприносе значају пројекта и обогаћују документарну грађу

којом се серијал бави, а тиче се егзодуса Српске војске и народа, и сведочи непрекидни рад на штампарству и издаваштву који је трајао упркос стравичним ратним сукобима – каже директор Војног архива и подсећа на још један веома успешан пројекат реализован за Јавним сервисом – документарни телевизијски серијал „Пут Војног архива у Великом рату“.

Покровитељ тог пројекта, који се бавио најзначајнијим српским институцијама у рату, било је Министарство културе Републике Србије. Међу њима (због чега је пуковник Секуловић нарочито поносан), посебна пажња и простор дати су управо Војном архиву, који је представљен читавих 70 минута. За ову сарадњу стигло је и признање од РТС-а. Емисија је емитована два пута у ударним терминима, а најављено је и треће, за крај октобра.

Још једна од активности посвећених обележавању Великог рата коју је Архив реализовао у сарадњи са Институтом за савремену историју јесте издавање фотомонографије „Видовдански атентат у Сарајеву 1914. године“, чија је промоција организована на Видовдан у Скупштини града Београда.

Реч је о капиталном издању посвећеном једном од најзначајнијих догађаја у прошлом веку, које садржи ексклузивне фотографије, које се први пут приказују српској јавности, настале пре, током и након атентата на Франца Фердинанда, чија последица је била велика одмазда Аустроугара према српском живљу у Сарајеву.

Поводом обележавања стогодишњих датума српске историје Војни



Директор Војног архива и пуковник Милораг Секуловић

архив започео је прошле године попис српских војних жртава Првог светског рата. Установа располаже са готово три милиона докумената који се односе на тај период наше војне историје. Реч је о невероватној ризници, историјском благу, које ниједан други српски архив не поседује.

Говорећи о томе докле се с тим послом стигло, пуковник Секуловић каже да је досад пописано и унето у базу података око 270.000 имена. Он истиче да је „врло резервисан“ у односу на број од око 400.000 војних жртава који се често спомиње, а није историјски потврђен.

– Нема сумње да ћемо прегледати целокупну архивску грађу, свих три милиона докумената, и тек након тога ће пројекат бити завршен, па не бих пре тога да лицитирам са бројем жртава – каже директор Војног архива и сведочи да ниједно име неће бити заборављено.

Говорећи о предстојећим активностима, пуковник Секуловић као посебно значајну најављује снимање телевизијског серијала „Битка на Кајмакчалану“, у сарадњи са РТС-ом, чија ће прича почивати искључиво на архивским документима којима Архив располаже. Како најављује, биће ту докумената која ће први пут угледати светлост дана, а у плану је и промотивни филм о Војном архиву у знак обележавања 140. годишњице постојања, што је тежишна активност у години пред нама. ■

Владимир ВЈЕШТИЋ
Снимио Даримир БАНДА

